

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 50/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť Z., zastúpenej predsedom..., právne zastúpenej advokátkou JUDr. Zdenkou Benčíkovou, Advokátska kancelária advocatius s. r. o, Palackého 12, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Sp 39/2008 zo 17. októbra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžr 170/2011 z 27. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júna 2013 doručená sťažnosť Z. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia

základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Sp 39/2008 zo 17. októbra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžr 170/2011 z 27. februára 2013.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Napadnutým uznesením Krajského súdu v Bratislave č.k. 8Sp/39/2008-122, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 10Sžr/170/2011-165, súdy dospeli k záveru, že nami podaný návrh je v zmysle § 250 I a nasl. O.s.p. potrebné odmietnuť ako podaný neoprávnenou osobou. Sťažovateľovi sa postupom súdu druhého stupňa, v odvolacom konaní sp.zn. 10Sžr/170/2011, v spojení s postupom súdu prvého stupňa v konaní sp.zn. 8Sp/39/2008, odňala možnosť konať pred súdom, bolo zmarené naše právo domáhať sa súdnej ochrany voči rozhodnutiam orgánov verejnej správy a zasiahnuté do nášho majetkového práva, čím došlo k porušeniu nášho:

- práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR a v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;*
- práva na ochranu majetku v zmysle článku 20 ods. 1 a 3 Ústavy SR a v zmysle článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...*

Porušovateľ, Krajský súd v Bratislave sp.zn. 8Sp/39/2008, nedostatočne odôvodnil Uznesenie zo dňa 17.10.2011, ktorým nami podaný návrh ako podaný neoprávnenou osobou odmietol. ... Súd sa v tejto súvislosti vôbec nevysporiadal s uvádzanými skutočnosťami, ktoré vyplývajú aj z citovaných právoplatných rozhodnutí, ktoré konštatovali, že Z. vznikla v roku 1960 a akceptovali jej existenciu.

Súd ďalej svoje tvrdenie ohľadom neexistencie navrhovateľa ako záhradkovej osady opiera podľa nášho názoru o dôkazy, ktoré nie sú relevantné.

Porušovateľ, Najvyšší súd SR, v odôvodnení rozhodnutia zo dňa 27.02.2013, ktorým potvrdil Uznesenie Krajského súdu zo dňa 17.10.2011, sa so záverom krajského súdu stotožnil. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa rovnako vôbec nevyjadril k nami

uvádzanému vzniku Z. v roku 1960, ktorá skutočnosť bola pre rozhodnutie vo veci nanajvyšš významná. Rovnako ako KS BA sa nevysporiadala s rozhodnutiami, na ktoré sme poukazovali a ktoré boli v otázke zriadenosti sťažovateľa vydaná skôr...“

Za daného právneho a faktického stavu veci boli podľa sťažovateľky „splnené kritériá pre akceptáciu záhradkovej osady“.

Sťažovateľka ďalej uviedla:

„Odvolací súd, Najvyšší súd Slovenskej republiky, i napriek nami uvádzaným vadám uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil, ktorou skutočnosťou bolo zmarené naše ústavné právo domáhať sa súdnej ochrany voči rozhodnutiam orgánov verejnej správy, odňatá naša možnosť konať pred súdom a spôsobená nám ujma na našich právach v dôsledku pridelenie pozemkov, na ktorých sme ako záhradková osada zriadený, v rámci reštitučného konania v rozpore so zákonom. ...

Postupom a rozhodnutím porušovateľov, Krajským súdom v Bratislave a Najvyšším súdom Slovenskej republiky, bolo zasiahnuté do našich základných práv zaručených nám Ústavou SR, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súdy v konaniach nesprávne neuznali vecnú legitimitáciu Z. a naše podania odmietli ako podané neoprávnenou osobou. Tým, že nás správny orgán, ako aj súdy nesprávne považovali za nelegitimovaného, bola nám odňatá možnosť konania pred súdom. Takisto na odňatie možnosti konať pred súdom poukazujeme tým, že v odôvodneniach rozhodnutí sa súdy nevysporiadali s nami uvádzanými argumentmi, ťažiskovými pre posúdenie v danej veci, a to najmä posúdenie vzniku Z. v roku 1960 a nie v roku 1973. Rovnako neuviedli, z akého dôvodu sa pri rozhodovaní neopreli o nami uvádzanú judikatúru a rozhodnutia v obdobných veciach... Porušovatelia sa nevysporiadali s právnymi a skutkovými argumentmi, ktoré sme predkladali počas konania. ...

V zmysle zákona č. 229/1991 § 11 ods. 1 písm. e) o pôde pozemky alebo ich častí nemožno vydať v prípade, že na pozemku bola zriadená záhradková osada, čím je poskytnutá ochrana užívateľom takýchto pozemkov, resp. záhradkárom. Správny orgán v rozpore so zákonom vydal v reštitučnom konaní oprávneným osobám pozemky, na ktorých bola zriadená záhradková osada. Nápravy sme sa nedomohli ani v konaní pred Krajským súdom v Bratislave a Najvyšším súdom SR. Takýmto konaním bolo zasiahnuté do nášho práva na ochranu majetku s poukazom na čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy SR a porušenie čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru, všetky v spojení s článkom 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR.“

Sťažovateľka na základe uvedeného žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa: Z...

- podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, všetky v spojení s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.02.2013, sp.zn. 10Sžr/170/2011 a Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17.10.2011 sp.zn. 8Sp/39/2008, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.02.2013, sp.zn. 10Sžr/170/2011 a Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17.10.2011, sp.zn. 8Sp/39/2008, sa v celom rozsahu zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave, aby o nej znova konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 331,15 Eur... na účet právneho zástupcu, JUDr. Zdenky Benčíkovej... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže

prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa a zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Sp 39/2008 zo 17. októbra 2011

Ako bolo uvedené, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb namietajúcich porušenie svojich základných práv alebo slobôd je založená na princípe subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa mohol domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným

orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06).

Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody len vtedy, ak právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu pred iným orgánom štátnej moci (I. ÚS 78/99). Vychádzajúc uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka bola oprávnená proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podať odvolanie na najvyššom súde, s čím bola oboznámená v jeho poučení. Z príloh k sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka svoje právo na podanie odvolania najvyššiemu súdu aj využila. Keďže v systéme všeobecného súdnictva mala sťažovateľka k dispozícii účinný právny prostriedok nápravy na ochranu svojich práv, princíp subsidiarity vylučuje konanie ústavného súdu o nich vo vzťahu ku krajskému súdu.

Z uvedeného dôvodu bola sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžr 170/2011 z 27. februára 2013

2.1 Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, v dôsledku čoho sa jeho úloha obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka za hlavné pochybenie najvyššieho súdu porušujúce jej práva označila to, že „*V odôvodnení svojho rozhodnutia sa... vôbec nevyjadril k nami uvádzanému vzniku Z. v roku 1960 ktorá*

skutočnosť bola pre rozhodnutie vo veci nanajvyšš významná“. V dôsledku takéhoto postupu mala byť sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom, keďže „*v odôvodneniach sa súdy nevysporiadali s nami uvádzanými argumentami ťažiskovými pre posúdenie v danej veci a to najmä posúdenie vzniku Z. v roku 1960 a nie v roku 1973“*. V spojitosti s tým sťažovateľka vytýka krajskému súdu a najvyššiemu súdu, že „*neuviedli z akého dôvodu sa pri rozhodovaní neopreli na nami uvádzanú judikatúru a rozhodnutia v obdobných veciach“*.

Ústavný súd preto preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré však nemožno považovať za arbitrárne, prípadne zjavne či nedostatočne odôvodnené. V konkrétnostiach treba predovšetkým uviesť, že najvyšší súd pri preskúmaní splnenia zákonných kritérií „*zriadenej záhradkovej osady“* podľa § 2 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 229/1991 Zb.“) vychádzal z toho, že o nej možno hovoriť len vtedy, pokiaľ jej zriadenie bolo v súlade s právnym poriadkom (a preto schopné právnych účinkov zákona č. 229/1991 Zb.). V konkrétnosti išlo o to, aby pôda užívaná v záhradkovej osade spĺňala prepísané zákonné podmienky, t. j. „*územné rozhodnutie ako aj územné vyčlenenie územia územia záhradkovej osady v evidencii nehnuteľností“*. Po preskúmaní splnenia týchto podmienok však najvyšší súd konštatoval, že „*územné rozhodnutie ako základný predpoklad pre zmenu využitia územia vydané nebolo a ani v evidencii nehnuteľností nebolo toto územie vyčlenené ako záhradková osada“*. Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd uzavrel, že „*... z hľadiska zriadenia záhradkovej osady... nie je rozhodujúca doba vzniku z. (čo predstavovalo hlavný argument sťažovateľa na ústavný súd) ale či vôbec a kedy došlo k právne relevantnému získaniu pozemkov pre záhradkárске účely“*. Keďže táto podmienka splnená nebola, bolo bez právneho významu zaoberať sa tou či inou dobou vzniku samotnej záhradkovej osady, ako sa toho domáhala sťažovateľka. Postup a uznesenie najvyššieho súdu zaoberajúci sa právnymi podmienkami, ktoré musela spĺňať pôda vyčlenená pre záhradkovú osadu, preto nemožno považovať za arbitrárny, a teda narušujúci označené základné práva sťažovateľky. V dôsledku toho ani skutkové a právne závery, ku ktorým najvyšší súd dospel na základe takéhoto postupu, nie sú neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda spôsobilé porušiť označené práva sťažovateľky. Právne závery najvyššieho súdu (v spojení so závermi krajského súdu) sú podľa ústavného

súdu zrozumiteľné, dostatočne odôvodnené a rešpektujúce osobitosti reštitučných vzťahov. Najvyšší súd sa dostatočne zaoberal právnymi a faktickými skutočnosťami nevyhnutnými pre svoje rozhodnutie v odvolacom konaní sťažovateľky a takisto presvedčivo zdôvodnil, prečo sa argumentom označeným sťažovateľkou ako „ťažiskový“ (spolu s judikatúrou, na ktorú v tejto súvislosti poukázala) nebolo nutné bližšie zaoberať. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že takýto postup najvyššieho súdu je v súlade s jeho rozhodovacou činnosťou v obdobných prípadoch (8 Sžo 140/2008, 2 Sžo/82/2010) a ako súladný s označenými základnými právami ho označil aj ústavný súd (II. ÚS 200/09). S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2.2 K namietanému porušeniu základného práva a práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd pripomína, že ich podstatou je ochrana vlastníckeho práva, resp. jeho pokojné užívanie. Podľa názoru ústavného súdu namietané porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy môže byť úspešné iba v prípade už objektívne existujúceho vlastníckeho práva (vlastníctva), v dôsledku čoho napríklad spor, ktorým sa niekto dožaduje jeho priznania, nie je chránený ústavou (I. ÚS 43/97). Aj vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 33/95 ústavný súd výslovne potvrdil, že: „Ustanovenie čl. 20 ods. 1 ústavy nie je právnym základom oprávňujúcim osobu na pridelenie majetku od štátu. Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ Právny názor ústavného súdu, ktorým sa účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ods. 1 ústavy identifikuje s osobou, ktorá naozaj vlastníkom je, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva, je konformný aj s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého vlastnícke právo zaručené v čl. 1 dodatkového protokolu môže byť porušené len vo vzťahu k jeho držiteľom.

Sťažovateľka (záhradková osada) však ústavnému súdu netvrdila a ani nepreukázala, že je vlastníčkou nehnuteľnosti a takisto neoznačila žiadne konanie, opomenutie alebo

rozhodnutie orgánu štátu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jej vlastníckeho práva. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže ňou sťažovateľka namietala porušenie základného práva a práva podľa ústavy a medzinárodnej zmluvy, dôvodnosť existencie ktorého nebola schopná preukázať. Akékoľvek konanie ústavného súdu o nej, by bolo bez reálneho právneho účinku.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014